

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

دکتر فرح نیازکار

سرشناسه	نیازکار، فرح، ۱۳۵۲ -
	Niazkar, Farah
عنوان و نام پدیدآور	بر خوان سعدی / فرح نیازکار.
مشخصات نشر	شیراز: دانشنامه فارس، با همکاری مرکز سعدی شناسی ۱۳۹۶.
مشخصات ظاهری	۲۵۹ص.
شابک	۵-۳۳-۵۵۵۴-۶۰۰-۹۷۸-۲۰۰۰۰۰ ریال
وضعیت فهرست نویسی	فیا
یادداشت	: کتابخانه.
موضوع	سعدی، مصلح بن عبدالله، - ۶۹۱ق - نقد و تفسیر
موضوع	Sa'di, Mosleh-ibn Abdollah-Criticism and interpretation
موضوع	شعر فارسی - قرن ۷ق - تاریخ و نقد
موضوع	Persian poetry - 13th century - History and criticism
رده بندی کتب	۱۳۹۶ ب ۴۱۵/۲۱۵ PIR
رده بندی یوبیو	۸۶۱/۲
شماره کتابشناسی ملی	۴۹۰۷۰۸۲

بر خوان سعدی

دکتر فرح نیازکار

ناشر: دانشنامه فارس با همکاری مرکز سعدی شناسی ■ حروفچین و صفحه آرایی: فاطمه مهاجر

طرح جلد: بابم الرسام

چاپ نخست: ۱۳۹۶ ■ تیراژ: ۱۰۰۰ ■ قیمت: ۲۰۰۰۰ تومان

لیتوگرافی و چاپ: طیف نگار

شیراز، صندوق پستی: ۷۱۹۵۵-۸۳۱

تلفن: ۰۷۱-۳۶۲۷۸۰۷۸

www.farsencyclopedia.com

فهرست مطالب

۵	دیباچه
۸	پیشان‌گویی سعدی
۱۷	سماع اهل تصوف / ری‌کردن / حدی بدن
۴۶	نظربازی سعدی؛ دغدغه‌های عامه
۵۸	عقل و عشق
۸۲	عقل‌گرایی سعدی در «عدل و تدبیر»
۹۳	پشتوانه فرهنگی، ویژگی زبانی و نبرع شاعرانگی سعدی
۹۸	انسان در گلستان و بوستان سعدی
۱۱۱	شیوه شخصیت‌پردازی در حکایات سعدی
۱۲۹	کندوکاوی در نسخ تصحیحی غزلیات سعدی
۱۵۵	بر خوان سعدی
۱۸۱	سعدی و مکتب جمال‌پرستی
۱۸۴	سلوک عشق در مکتب سعدی و روزبهان
۲۳۰	وجوه حضور سعدی در دوران معاصر

دیباچه

هرچه گفتیم جز حکایت دوست

در همه عمر از آن پشیمانیم

سعدی، خداوندگار زبان فارسی است. و آثارش از چنان آوازه‌ای برخوردار است که مرزهای شرق و غرب را درنوردیده و مجذوبان کلام خویش را مسحور بلاغت، فصاحت و شیوایی حدیث شکرین خود ساخته است. این گونه است که ذکر جمیلش در افواه عوام افتاده و صیت سخنش در بسیط زمین منتشر گشته است. آثارش عصاره و بازتاب فرهنگ و سنت ایرانی و اسلامی است که در «شاهد ظرافت کلامش» به تجلی نهشته است. «پایه‌های نابش، زلال حکمت و روشنان تفکری است که در فراسوی زمان می‌ماند. به حرکت درمی‌آید تا در ماورای مرزهای زمانی و مکانی؛ عنصر بشریت را نیز مناسب و دغدغه‌های فطری‌اش را از پس قرازاها و فرودهای بسیار، در قالب زبان عبارت و اشارت» که ملکی مسلم برای اوست، واگوید.

جهان‌دیدگی، تجربه‌اندوژی، بیرون‌نگری، علم‌اندوژی و حشر و نشر با مردمان جوامع گوناگون، از وی شخصیتی واقع‌نگر و چندبعدی از ستخ تساهل و تسامح ساخته است. از همین روست که در آثارش نشانی از تعصبات غیر منطقی باز نمی‌یابیم. عشق و دوستی شاخص‌ترین عنصری است

که اندیشه او بر مبنایش پی ریخته شده است. بازتاب این مهرورزی به تمامی پدیده‌ها، در جای جای آثارش نمود یافته است.

سبکی که سعدی بنیان آن را براساس واقعیت اجتماعی، سنت فرهنگی و تجربه و خلاقیت شخصی پی ریخت، در تاریخ ادبیات فارسی چنان جایگاهی یافت که با کمی تسامح می‌توان تاریخ ادبیات فارسی را به دوران پیش و پس از سعدی تقسیم کرد، چرا که نثر معیار زبان فارسی و غزل عاشقانه با او به اوج رسید و تنها ستاره درخشان پس از او، حافظ ایستاده بر شانه‌های او، درخششی ماندگار یافت و بدین‌سان «سبک سعدی» معیار قراز و فرود ادبیات فارسی در پیش و پس از او گردید.

زبان سعدی که، شمه در گنجینه واژگان پیشین دارد، با نوآوری زبان‌شناسانه و درک مدرک مردم و نزدیکی به احساس و زندگی آنان و با سهولت و صراحت و صداقت به زبانی ماندگار تبدیل شد. کلمات در زبان سعدی یا براساس آنچه که سادگی شعر فارسی است، قابلیت توصیفی پیدا می‌کنند و یا براساس غرائز و احساسات انسانی و نقش و رابطه‌ای که با انسان پیدا می‌کند، تشخیص می‌یابند. این واژه‌ها، ابزار لغوی شاعر برای بیان افکار می‌گردند و در واقع مرکز و هسته بیانی برای انتقال پیام او می‌گردند.

آثار سعدی، تبلور هنری کامل از احساسات و عواطف غنی انسانی؛ یعنی بیان احساس به جمال و کمال، یکی از سر نوعی که می‌تواند وجود داشته باشد. آرمانگرایی وی در مفاهیم عدالت‌خواهی، مدارا، راست‌اندیشی، صداقت، عشق و... در لابه‌لای کلمات و بیانی قابل مشاهده است. سعدی به عنوان حکمت‌دان و دانای اجتماعی، نه از بی‌وفایی و تفاخر هنری که به منظور برآوردن یک پیوند اجتماعی با دیگر هموعالیان خویش به توصیف اصول انسان‌زیستی می‌پردازد.

آنچه که سعدی در آثارش بدان می‌پردازد، حرکت اجتماعی و فرهنگی متفکرانه‌ای است که ضمن پرداختن به جنبه انتقادی برخی از مسائل و پدیده‌های موجود و نقد آنها، همچون انتقاد از زهد ریایی و پارسایی ظاهری و

رویکردانی از آنها؛ برخی مفاهیم والای انسانی را در حالات گوناگون توصیه می‌کند.

این همه تنها برخی از ارزش‌های بسیار علمی و هنری اوست که ما را بر آن داشته تا با قدم شوق در راستای شناخت و معرفی او به قدر همت خود بکوشیم. این مجموعه که دربرگیرنده بررسی و تحلیل آثار و اندیشه سعیدی است به همین منظور و از سر همین انگیزه گرد آمده است.

آنکه قریل افتد و که در نظر آید!